



The Relationship Between Decision-Making Styles and Social Adaptation in Retired Older Adults: The Mediating Role of Spirituality

Akram Malekzadeh ^{1*} , Elahe Aslami ¹  and Hosein Aminzadeh ¹ 

¹ Dept. of Psychology, Faculty of Educational Sciences, Payame Noor University, Tehran, Iran

Article Info

Article History

Received: 26.05.2024

Revised: 03.09.2024

Accepted: 29.09.2024

ePublished: 29.09.2024

Keywords

social adaptation, decision-making styles, spirituality, retirees, older people

How to cite this article

Malekzadeh, A., Aslami, A., & Aminzadeh, H. (2024). The Relationship between decision-making styles and social adaptation in retired older adults: the mediating role of spirituality. *Aging Psychology*, 10(3), 363-384.

*Corresponding Author

Akram Malekzadeh

Email

akrammalekzadeh@pnu.ac.ir



© The Author(s)

Publisher: Razi University

Abstract

In the aging period, especially after retirement, the ability to adapt becomes one of the most significant challenges, highlighting the necessity of examining related factors and dimensions. Therefore, this study aimed to investigate decision-making styles and social adaptation through the mediating role of spirituality in retired men in Ramshir, Iran. This study employed a descriptive-correlational research design. The statistical population included retired men over 60 years old in Ramshir in 2023-2024, among whom 200 individuals were selected as the sample through convenience sampling, and considering inclusion and exclusion criteria. Data collection tools included Bosc et al.'s social adaptation questionnaire, Scott and Bruce's decision-making styles questionnaire, and Hall and Edwards's spirituality scale. For data analysis, structural equation modeling (SEM) was used in SPSS-22 and Smart-PLS version 3.2.8 software. The results indicated that the relationship between decision-making style and social adaptation is significant. Additionally, the relationship between spirituality and decision-making style was significant. Moreover, the study results showed that spirituality plays a mediating role in the relationship between decision-making styles and social adaptation. Based on the results of the present study, it is recommended that specialists and consultants in the field of aging focus on decision-making styles to address the maladjustment during the aging period. Given the modifiability of decision-making styles, training and intervention for changing them should be pursued. Additionally, emphasizing logotherapy and engaging in spiritual activities can significantly enhance adaptation and social adaptation.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Studies have shown that due to factors such as retirement, loss of family members, and social and cultural changes, social adaptation during the aging period faces various challenges. Although research literature has addressed factors related to adjustment and social adaptation, studies on social adaptation among older adults are limited. Given that decision-making styles in various life domains, including family, work, and education, are highly influential, the manner and style of decision-making can affect an individual's social adaptation and play a significant role in their life. In the avoidant decision-making style, individuals deny the necessity of decision-making, and in the spontaneous decision-making style, decisions are made immediately upon encountering an issue. In the dependent decision-making style, individuals lack the ability to make decisions independently, leading to incompatibility and lack of adjustment. In contrast, the intuitive decision-making style is based on what an individual's inner feelings suggest, and the rational decision-making style reflects the decision-maker's tendency to identify all possible solutions, evaluate the results of each solution from all aspects, and ultimately choose the optimal and most desirable solution when facing decision-making conditions. Considering the knowledge and experiences of older adults, these two styles can be effective in adjustment and social adaptation. Therefore, this study aimed to investigate decision-making styles and social adaptation through the mediating role of spirituality.

Method

This study employed a descriptive-correlational design, utilizing a structural equation modeling (SEM) approach. The statistical population of this study included all retired men over 60 years old in Ramshir, Iran, among whom 200 individuals were selected as the sample using convenience sampling and considering inclusion and exclusion criteria. The inclusion criteria were: (1) gender (male), (2) having retirement status, (3) age over 60, (4) willingness to fill out questionnaires, and (5) literacy. The exclusion criteria were: (1) consumption of psychotropic medicine, (2) addiction to narcotics, and (3) having a physical disability. Data collection tools included Bosc et al.'s social adaptation questionnaire, Scott and Bruce's decision-making styles questionnaire, and Hall and Edwards's spirituality scale. To gather data, the questionnaires were provided to the retirees of Ramshir city in person. The necessity of the research and necessary explanations regarding responding to the questionnaires were presented to them, and They were assured of the confidentiality of their responses. The data obtained from the questionnaires were analyzed using Pearson's correlation coefficient and SEM in Smart-PLS software version 3.2.8.

Results

The results showed that there are bivariate correlations between the research variables. The correlation between social adaptation and rational decision-making style was .44, social adaptation and intuitive decision-making style was .79, social adaptation and dependent decision-making style

was $-.69$, social adaptation and spontaneous decision-making style was $-.56$, and social adaptation and avoidant decision-making style was $-.54$. The relationship between spirituality and social adaptation was found to be $.59$. The correlation between spirituality and rational decision-making style was $.60$, spirituality and intuitive decision-making style was $.84$, spirituality and dependent decision-making style was $-.54$, and spirituality and avoidant decision-making style was $-.75$. Before proceeding to path analysis, assumptions related to the examination of outliers, such as the Mahalanobis distance, were used, and the results showed that there were no

outliers. Additionally, examining skewness and kurtosis showed that the values were between -2 and $+2$, so there was no need for data transformation, and path analysis could be conducted. To examine multicollinearity, two indicators, tolerance and variance inflation factor (VIF), were considered. Considering that a VIF greater than 10 indicates multicollinearity, and a tolerance index of $.01$ or less indicates multicollinearity, there was no multicollinearity present based on the obtained values. The normality of residuals was also examined. For the purpose of examining model fit, goodness-of-fit indices were considered.

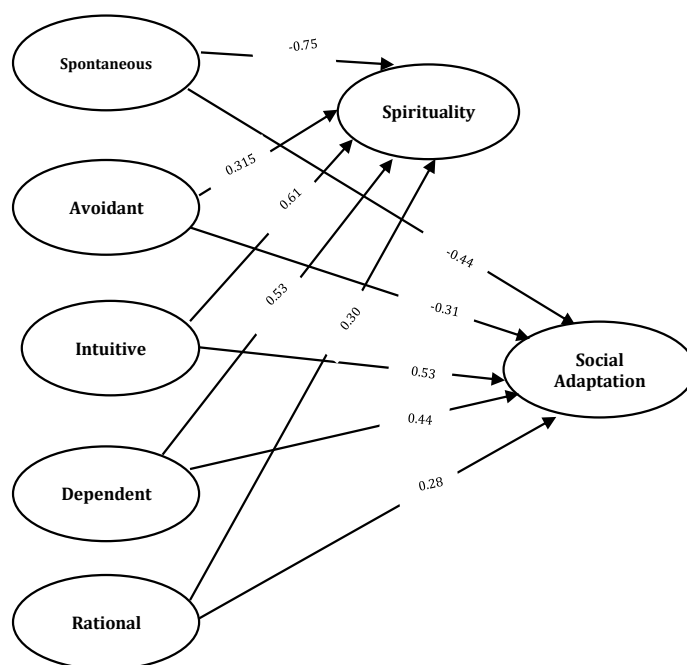


Figure 1. The final model of the relationships between decision-making styles and social adaptation mediated by spirituality

The goodness-of-fit indices for the obtained model were as follows: Chi-Square=2.67, Gof=.79, d-G=.69, d-ULS=.64, NFI=.92, and SRMR=.07, indicating a good fit for the model. The results showed that the relationship between decision-making style and social adaptation was significant. The

correlations between rational, intuitive, dependent, spontaneous, and avoidant decision-making styles and social adaptation were $.32$, $.533$, $-.447$, $-.445$, and $-.315$, respectively. Additionally, the relationship between spirituality and decision-making style was significant. The correlations between rational,

intuitive, dependent, spontaneous, and avoidant decision-making styles and spirituality were .307, .61, -.533, -.757, and -.466, respectively. The correlation between spirituality and social adaptation was reported as .914. Furthermore, the study results of the Sobel test showed that spirituality plays a mediating role in the relationship between decision-making styles and social adaptation. The mediating role of spirituality was significant for the relationships between social adaptation and rational decision-making style ($t=5.02$, $P<.05$), spontaneous decision-making style ($t=8.74$, $P<.05$), avoidant decision-making style ($t=4.52$, $P<.05$), intuitive decision-making style ($t=4.61$, $P<.05$), and dependent decision-making style ($t=5.58$, $P<.01$).

Conclusion

Individuals with a rational decision-making style actively gather information from diverse sources before making decisions. In summary, the systematic collection of comprehensive information, recognition of limitations, and openness to decision-making—key characteristics of rational decision-making—can facilitate adaptation and social compatibility. Individuals with an intuitive decision-making style can effectively adapt to their environment due to their ability to quickly comprehend dynamic and complex situations. However, individuals with a dependent decision-making style face challenges in social adaptation due to their reliance on external sources and their inability to make independent decisions. Individuals with a spontaneous decision-making style

experience significant difficulties in social adaptation due to emotionally driven decisions and insufficient situational assessment. Similarly, individuals with an avoidant decision-making style struggle to adapt effectively due to their tendency to postpone or evade decision-making responsibilities.

Simultaneously, spirituality can serve as a protective factor, significantly mitigating potential harm to individuals. Individuals with a stronger adherence to spirituality, guided by their values, spiritual attitudes, and beliefs, tend to make decisions that align more closely with societal norms, thereby enhancing their social adaptation.

Ethical Consideration

Ethical Code

This research was authorized by the Research Deputy of Payame Noor University.

Financial Support

This research did not receive any financial support.

Authors' Contributions

A.M. and M.A.: Conceptualization, Methodology, Data Curation, Writing-Original Draft, Project Administration; A.A, M.A, and A.M: Software, Validation, Formal Analysis

Conflict of Interest

The author had no conflicts of interest.

Acknowledgments

We extend our heartfelt gratitude to the esteemed retirees for their cooperation and participation in completing the questionnaires.



رابطه سبک تصمیم‌گیری و انطباق اجتماعی در سالمندان بازنشسته: نقش میانجی معنویت

اکرم ملک‌زاده ^{۱*}، الهه اسلمی ^۱ و حسین امین‌زاده ^۱

^۱ گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

چکیده

در دوران سالمندی و بالأخص بعد از دوران بازنشستگی، توانایی سازگاری به یکی از مهم‌ترین چالش‌ها تبدیل می‌شود که بررسی عوامل و ابعاد مرتبط با آن حائز اهمیت است. بنابراین پژوهش حاضر با هدف بررسی سبک‌های تصمیم‌گیری و انطباق اجتماعی با میانجی‌گری معنویت در بازنشستگان مرد شهر رامشیر انجام شد. روش پژوهش حاضر، توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری شامل مردان بازنشسته بالای ۶۰ سال شهر رامشیر در سال ۱۴۰۲ بودند که ۲۰۰ نفر به‌عنوان نمونه با روش نمونه‌گیری در دسترس با در نظر گرفتن معیارهای ورود و خروج انتخاب شدند. ابزار گردآوری شامل پرسش‌نامه‌های انطباق اجتماعی بوسک و همکارانش، سبک‌های تصمیم‌گیری اسکات و بروس و معنویت هال و ادواردز بود. جهت تحلیل داده‌ها از مدل‌سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار spss-22 و Smart-PLS نسخه ۳.۲.۸ استفاده شد. نتایج حاکی از آن بود که رابطه سبک تصمیم‌گیری و انطباق اجتماعی معنادار است. همچنین رابطه معنویت و سبک تصمیم‌گیری معنادار بود. همچنین نتایج پژوهش نشان داد معنویت نقش میانجی را در رابطه بین سبک‌های تصمیم‌گیری و انطباق اجتماعی دارد. با توجه به نتایج پژوهش حاضر، به متخصصان و مشاوران حوزه سالمندی توصیه می‌شود برای حل معضلات عدم سازگاری دوران سالمندی، بر سبک‌های تصمیم‌گیری تمرکز نمایند و با توجه به قابل تغییر بودن آن، به آموزش و مداخله در حوزه تغییر سبک‌ها بپردازند. همچنین تأکید بر معنا درمانی و انجام فعالیت‌های معنوی می‌تواند در افزایش سازگاری و انطباق مؤثر واقع شود.

اطلاعات مقاله

سابقه مقاله

دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۰۶

اصلاح: ۱۴۰۳/۰۶/۱۳

پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۰۸

چاپ الکترونیکی: ۱۴۰۳/۰۶/۰۸

کلیدواژه‌ها

انطباق اجتماعی، سبک‌های تصمیم‌گیری، معنویت، بازنشستگان، سالمندان

نحوه ارجاع به مقاله

ملک‌زاده، ا.، اسلمی، ا.، و امین‌زاده، ح. (۱۴۰۳). رابطه سبک تصمیم‌گیری و انطباق اجتماعی در سالمندان بازنشسته: نقش میانجی معنویت. *روان‌شناسی پیری*، ۱۰(۳)، ۳۶۳-۳۸۴.

* نویسنده مسئول

اکرم ملک‌زاده

پست الکترونیکی

akrammalekzadeh@pnu.ac.ir

با توجه به افزایش سریع تعداد سالمندان، مسأله بهداشت، سلامت، تأمین آسایش، رفاه و انطباق اجتماعی آنان در جامعه هرروز ابعاد تازه و گسترده‌تری پیدا می‌کند. به دلیل این‌که در فرایند سالمندی، سیستم‌های مختلف بدن تحلیل می‌رود و در عمل توانایی‌های انسان کاهش می‌یابد، سالمندان دچار افزایش ناتوانی، کاهش استقلال و افزایش وابستگی به دیگران می‌شوند. علاوه بر آن، اغلب مردان پیر، به دلیل بازنشستگی و یا عدم توانایی شغلی، احساس از دست دادن مقام اجتماعی، ناامنی و تنهایی بیشتری را تجربه می‌کنند. آن‌ها این‌گونه تصور می‌کنند که کسی به آن‌ها نیاز ندارد و دیگران برایشان اهمیتی قائل نیستند. بنابراین طیف وسیعی از بازنشستگان، نتوانسته‌اند خود را با وضعیت دوران سالمندی سازگار نمایند و در نتیجه دچار انواع مشکلات روانی- اجتماعی از جمله عدم سازگاری و عدم توانایی انطباق اجتماعی می‌گردند (میلزر و همکاران، ۲۰۱۹).

انطباق اجتماعی^۱ اشاره به توانایی‌های افراد در شناخت محیط، گروه‌ها، تعامل و هماهنگی مناسب با آنان دارد (کاراتاس و همکاران، ۲۰۲۱). انطباق اجتماعی، یکی از مهم‌ترین عوامل روان‌شناختی در توصیف افراد در نظر گرفته‌شده است (یانگ و لی، ۲۰۲۰). وقتی افراد می‌توانند به‌عنوان شهروندانی مسئول، رشد کنند که بتوانند با شرایط موجود منطبق شوند (لی و زیزی، ۲۰۱۹). انطباق در روان‌شناسی، به این معنا است که انسان تعادل بین نیازهای مختلف خود یا بین نیازهایش و موانع محیطش را حفظ کند (سالگورثرو و همکاران، ۲۰۲۱). انطباق اجتماعی می‌تواند تعاملات بین فردی و گروهی را تقویت و زمینه را جهت ارتقاء مشارکت افراد در فعالیت‌های اجتماعی را فراهم نماید (جاسی و همکاران، ۲۰۲۰). اسپوارتز و پروکتور (۲۰۰۰) مشخص نمودند که توجه به انطباق اجتماعی می‌تواند زمینه‌ای جهت حضور مناسب افراد در فعالیت‌های گروهی را فراهم نماید. ال‌کویست و بروبرگ (۱۹۹۹) نیز مشخص نمودند که ارتقاء انطباق اجتماعی می‌تواند ضمن بهبود تعاملات افراد با محیط پیرامون باعث گردد تا افراد از سطح ذهنی و روانی مطلوبی برخوردار شوند. عوامل متعددی با انطباق اجتماعی ارتباط دارند مانند جهت‌گیری دینی، هوش هیجانی، خوش‌بینی و سلامت روان می‌باشد (چامانی، ۲۰۱۶)؛ اما یکی مهم‌ترین عوامل که اخیراً مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است سبک‌های تصمیم‌گیری است. از آنجا که سبک تصمیم‌گیری می‌تواند

تأثیر مستقیمی بر عملکرد افراد در جامعه داشته باشند، مورد توجه فزاینده پژوهشگران قرار گرفته است (دوستانیچ و همکاران، ۲۰۲۱). پژوهش‌های متعدد نشان داده‌اند انطباق اجتماعی با متغیرهای اساسی در سالمندی همچون سبک‌های تصمیم‌گیری (اکبر زاده، ۱۳۹۸؛ دانگ و همکاران، ۲۰۱۵؛ میکائیلی و همکاران، ۱۳۹۴؛ جیسر و آلود، ۲۰۱۸؛ روزنبرگ، ۲۰۱۱) و معنویت (گافار و همکاران، ۲۰۱۸؛ لوریرو و همکاران، ۲۰۱۸؛ ماتوا و همکاران، ۲۰۱۹؛ یزدخستی و همکاران، ۲۰۱۵) رابطه دارد.

سبک‌های تصمیم‌گیری یکی از عوامل فردی است که می‌تواند در شکل‌گیری سازگاری یا انطباق اجتماعی نقش داشته باشد. از آنجا که سبک تصمیم‌گیری در حیطه‌های مختلف زندگی، از جمله خانواده، شغل و تحصیل، بسیار اثرگذار است؛ چگونگی و نوع تصمیم‌گیری می‌تواند بر سازگاری فرد با اجتماع تأثیرگذار باشد و نقش گسترده‌ای در زندگی فرد ایفا نماید. تصمیم‌گیری به‌عنوان انتخاب یک گزینه از میان گزینه‌های مختلف تعریف شده است. بر طبق این تعریف، تصمیم‌گیری هسته مرکزی برنامه‌ریزی را تشکیل می‌دهد (دانگ و همکاران، ۲۰۱۵). تصمیم‌گیری هسته اصلی و اساسی برنامه‌ریزی و به معنای تشخیص، تعیین راهبردها و راهکارهای مناسب برای مسائل، انتخاب بهترین راهبرد یا راهکار، اجرا و ارزیابی اثربخشی راهبرد یا راهکار منتخب می‌باشد (ساد و همکاران، ۲۰۲۰). تصمیم‌گیری بخش مهمی از زندگی هر شخص و ترکیبی از افکار، باورها، دانش‌ها، نگرش‌ها و تصورها درباره مسائل است (یوپادیای، ۲۰۲۱). تصمیم‌گیری در فرایندهای شناختی بسیاری مثل سازگاری اجتماعی و تطابق افراد مؤثر می‌باشد. سبک‌های تصمیم‌گیری افراد نشان‌دهنده الگویی است که آنان در زمان تصمیم‌گیری استفاده می‌کنند. به کمک این سبک‌ها درک تصمیم‌های مختلف اشخاص در شرایط همانند امکان‌پذیر خواهد شد. (باولار و اوروسوا، ۲۰۱۵). هارن و بعد فیلیپس و همکاران برای سبک تصمیم‌گیری پیشنهادهایی ارائه داده‌اند. اما کامل‌ترین و جامع‌ترین نظریه در مورد تصمیم‌گیری توسط اسکات و بروس (۱۹۹۵) مطرح شده است. آنان به‌طور کلی پنج سبک تصمیم‌گیری^۲ عقلانی^۳، شهودی^۴، آنی^۵، اجتنابی^۶ و

² decision-making styles

³ rational

⁴ intuitive

⁵ spontaneous

⁶ avoidant

¹ social adaptation

وابسته^۱ را معرفی کرده‌اند (اسکات و بروس، ۱۹۹۵). اسکات و بروس (۱۹۹۵) معتقدند این سبک‌ها تحت تأثیر ویژگی‌های درونی و شخصیتی قرار دارند. سبک تصمیم‌گیری وابسته، بیانگر عدم استقلال فکری تصمیم‌گیرنده در عمل و تکیه بر حمایت‌ها و راهنمایی‌های دیگران در هنگام اخذ تصمیم است. در سبک تصمیم‌گیری اجتنابی، فرد لزوم تصمیم‌گیری را انکار می‌کند و یا امیدوار است که همه چیز خودبه‌خود درست شود. در سبک تصمیم‌گیری شهودی، مبنای انتخاب فرد آن است که احساس وی چه چیز را درست می‌داند، در این سبک تأکید بر حس درونی است و مالک نهایی این است که فرد چه حس می‌کند (سایوتر، ۱۹۹۹). سبک تصمیم‌گیری آنی به اخذ تصمیمات آنی و بی‌مقدمه، بلافاصله در لحظه مواجه شدن با مسأله سروکار دارد. سبک تصمیم‌گیری عقلانی (منطقی) بیانگر تمایل تصمیم‌گیرنده به شناسایی تمامی راهکارهای ممکن، ارزیابی نتایج هر راهکار از تمامی جنبه‌ها و درنهایت انتخاب راهکار بهینه و مطلوب در مواجهه با شرایط تصمیم‌گیری است (دونالدز و اوسی-بریسون، ۲۰۲۰). در مطالعه انجام‌شده توسط جیسر و آلود (۲۰۱۸) که روی بازرسان پلیس و دانشجویان انجام شد نشان داده شد سبک تصمیم‌گیری متفاوت می‌تواند منجر به شیوه پاسخ‌دهی، انطباق و جهت‌گیری اجتماعی متفاوتی شود. در نتیجه تصمیم‌گیری صحیح می‌تواند به سازگاری اجتماعی بیشتر منجر شود. در مطالعه انجام‌شده توسط گافار و همکاران (۲۰۱۸) روی ۲۰۵ سالمند انجام شد. نتایج نشان داد سبک‌های تصمیم‌گیری می‌تواند روی پشیمانی، مقاومت اجتماعی و سازگاری فرد اثرگذار باشد. همچنین در مطالعه میکائیلی و همکاران (۱۳۹۴) که روی ۲۵۰ دانشجو انجام شد نشان داد بین سبک‌های تصمیم‌گیری و سازگاری اجتماعی افراد رابطه وجود دارد. همچنین سبک تصمیم‌گیری عقلانی قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده سازگاری اجتماعی بود.

مرور پیشینه پژوهشی نشان می‌دهد در زمینه انطباق اجتماعی سالمندان پژوهش‌های محدودی انجام‌شده است و همین تعداد محدود به عوامل جمعیت شناختی، سبک زندگی، مسائل مرتبط با خواب و مشکلات جسمی این گروه پرداخته‌اند. اما به عوامل شناختی مانند تصمیم‌گیری توجه نشده (لوکنهوف، ۲۰۱۸). همچنین علیرغم تأکید پژوهش‌های متعدد در خصوص اهمیت معنویت در همه گروه‌ها بالأخص

سالمندان و اهمیت بررسی آن به‌عنوان نقش واسطه‌ای این متغیر در رابطه با متغیرهای شناختی مانند سبک‌های تصمیم‌گیری با میزان انطباق اجتماعی سالمندان بازنشسته پرداخته نشده است. در ارتباط با سالمندی، توجه به معنویت^۲ به‌عنوان یک متغیر مهم در میان سایر متغیرها برای افزایش سازگاری اجتماعی برجسته می‌باشد. به‌طور کلی، تأثیر متقابل بین سبک‌های تصمیم‌گیری، سازگاری اجتماعی و سایر متغیرها مانند معنویت در درک و حمایت از فرآیندهای مرتبط با جمعیت سالمند و بهزیستی کلی آنان بسیار مهم است (گافار و همکاران، ۲۰۱۸).

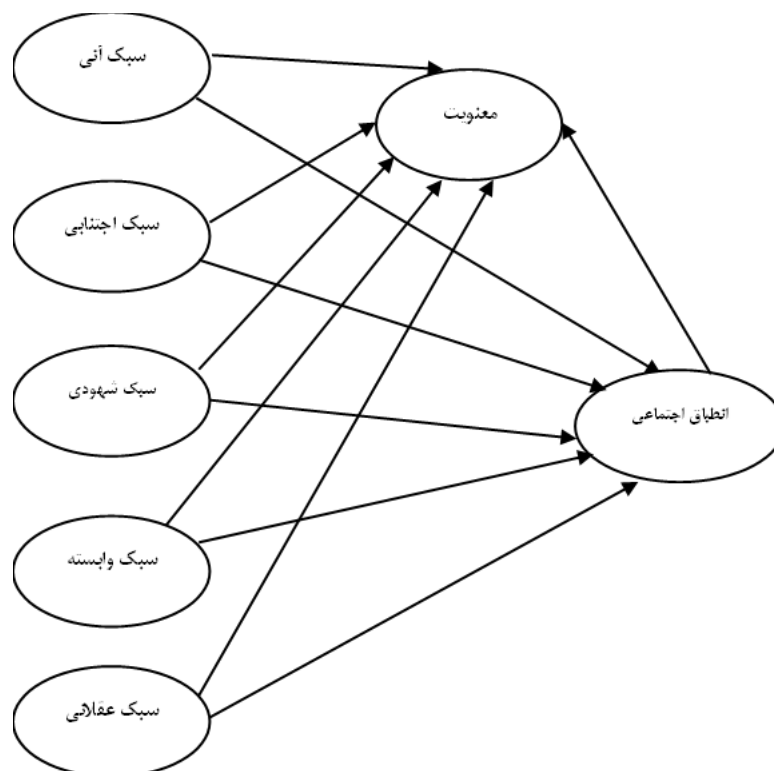
معنویت به‌عنوان جنبه‌ای مهم از سلامت و بهزیستی شناخته شده است؛ به زندگی انسان معنا می‌بخشد و به‌عنوان یک منبع مقابله‌ای، در مسائل زندگی به افراد کمک می‌کند (لیما و همکاران، ۲۰۲۰). معنویت، جنبه‌ای پویا و ذاتی از بشریت است که به شیوه‌ای که افراد معنا، هدف و تعالی را جستجو و بیان می‌کنند اشاره دارد و اغلب با احساس ارتباط با لحظه، خود، خانواده، دیگران، جامعه و طبیعت گره خورده است و از طریق اعتقادات، ارزش‌ها، سنت‌ها و اعمال بیان می‌شود (پوجالسکی و همکاران، ۲۰۱۴). افراد مسن به طور معمول مقاومت و دفاع نسبتاً ثابتی دارند که بر روند تصمیم‌گیری آن‌ها تأثیر می‌گذارد و با توجه به مقاومت و دفاع‌های نسبتاً تثبیت شده (دوخی، ۲۰۲۰)، معنویت به‌طور قابل‌توجهی می‌تواند در انعطاف‌پذیری آنان اثر بگذارد و تصمیم‌گیری را تحت تأثیر قرار دهد. به‌ویژه در موقعیت‌های پرمخاطره. به نظر می‌رسد افرادی که معنویت بیشتری دارند در تصمیم‌گیری، با آگاهی بیشتری عمل کرده و تضاد کمتری را در تصمیم‌گیری تجربه می‌کنند و از انتخاب‌های خود رضایت بیشتری دارند. این نشان می‌دهد که یک پایه معنوی قوی می‌تواند وضوح و اطمینان را در فرآیندهای تصمیم‌گیری افزایش دهد (رگو و همکاران، ۲۰۲۰). همچنین معنویت شخصی در به‌کارگیری راهبردهای، کمک به فیلتر کردن و چارچوب دهی اطلاعات به فرد می‌کند که می‌تواند تصمیم‌گیری را بهینه نماید (فیلیس، ۲۰۱۲). مطالعات نشان داده‌اند که معنویت می‌تواند رابطه بین عوامل مختلف روانی-اجتماعی و بهزیستی کلی را واسطه‌گری کند و اهمیت آن بالأخص در فرآیند پیری برجسته است (لیما و همکاران، ۲۰۲۰). معنویت همچنین به‌عنوان یک متغیر مهم برای سازگاری اجتماعی سالمندان، علاوه بر سبک تصمیم‌گیری،

² spirituality¹ dependent

شناسایی شده است. برای ارتقای سازگاری اجتماعی بهتر درک سبک تصمیم‌گیری، درعین‌حال در نظر گرفتن سایر عوامل، ضروری است تا به آن‌ها کمک شود تا چالش‌های زندگی را به‌طور مؤثرتری هدایت کنند (ماتوا و همکاران، ۲۰۱۹). معنویت یک متغیر مهم برای سازگاری اجتماعی، شناخته شده است. سبک‌های تصمیم‌گیری، مانند سبک منطقی، ممکن است بر سازگاری اجتماعی، به‌ویژه در افراد مسن‌تر تأثیر بگذارد (ماتوا و همکاران، ۲۰۱۹). مطالعاتی که مستقیماً معنویت، سبک‌های تصمیم‌گیری و سازگاری اجتماعی را به هم مرتبط کند، محدود به نظر می‌رسد (سامسون و زرتی، ۲۰۰۳). توصیه می‌کنند پژوهشگران تأثیر سبک‌های تصمیم‌گیری بر سازگاری اجتماعی را با در نظر گرفتن بعد معنویت مطالعه کنند.

بنابراین، به نظر می‌رسد فقدان نسبی پژوهش‌های تجربی وجود دارد که پیوندهای پیچیده بین معنویت، سبک‌های تصمیم‌گیری، و سازگاری اجتماعی، به‌ویژه در جمعیت‌های آسیب‌پذیر از جمله سالمندان را بررسی کند ناچیز است و این حوزه‌ای است که مستحق توجه بیشتر پژوهشگران است (ناوارت و همکاران، ۲۰۲۳). لذا بررسی میزان تأثیر معنویت و سبک تصمیم‌گیری در ارتباط با انطباق اجتماعی در سالمندان اهمیت بسزایی دارد. همچنین از نظر اهمیت شناسایی عوامل

شناختی، مطالعه حاضر می‌تواند لزوم انجام مداخله‌های شناختی با تمرکز بر تکنیک‌های تصمیم‌گیری را در افزایش انطباق و کاهش ناسازگاری سالمندان برجسته سازد و کاهش ناسازگاری می‌تواند مشکلات متعدد بعدی از جمله درگیری سالمندان با خانواده و جامعه را کاهش دهد و سطح کیفیت زندگی آنان افزایش یابد. نتایج پژوهش حاضر می‌تواند با شناسایی عوامل مرتبط با انطباق اجتماعی، منجر به شناخت مشکلات ناشی از عدم تطابق سالمند با اجتماع گردد و زمینه‌ساز انطباق اجتماعی بیشتر در این گروه شود. همچنین بررسی نقش میانجی‌گری معنویت در رابطه بین تصمیم‌گیری و انطباق اجتماعی می‌تواند یک الگو را در خصوص انطباق اجتماعی سالمندان ایجاد نماید؛ چرا که معنویت می‌تواند در ایجاد تعادل و هماهنگی بین اهداف شخصی و تصمیم‌گیری به انطباق اجتماعی کمک کند. با توجه به مطالب گفته شده، هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه سبک‌های تصمیم‌گیری و انطباق اجتماعی با میانجی‌گری معنویت در سالمندان بازنشسته بود و به بررسی سه فرضیه پرداخته است (۱) سبک‌های تصمیم‌گیری با انطباق اجتماعی رابطه دارد (۲) معنویت با انطباق اجتماعی رابطه دارد (۳) سبک‌های تصمیم‌گیری از طریق معنویت با میزان انطباق اجتماعی سالمندان ارتباط دارد.



شکل ۱. مدل مفروض پژوهش رابطه سبک‌های تصمیم‌گیری و انطباق اجتماعی با میانجی‌گری معنویت

روش

طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان

پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی و کاربرد مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه مردان بازنشسته بالای ۶۰ سال شهر رامشیر در سال ۱۴۰۲ بودند که ۲۰۰ نفر به‌عنوان نمونه به‌صورت در دسترس با در نظر گرفتن معیارهای ورود و خروج انتخاب شدند. ملاک ورود به این پژوهش شامل (۱) جنسیت (مرد)، (۲) داشتن شرایط بازنشستگی، (۳) سن بالای ۶۰ سال، (۴) تمایل به پر کردن پرسش‌نامه‌ها و (۵) توانایی خواندن و نوشتن بود؛ معیارهای خروج (۱) مصرف داروهای روان‌گردان، (۲) اعتیاد داشتن به مواد مخدر، (۳) داشتن معلولیت جسمی بود. در خصوص حجم نمونه، شایان‌ذکر است که در تحلیل استیونس (۱۹۹۶)، به نقل از مؤمنی و همکاران، (۱۴۰۰) در نظر گرفتن ۱۵ مورد برای هر متغیر پیش‌بین در تحلیل رگرسیون چندگانه با روش معمولی کمترین مجذورات استاندارد را که قاعده سرانگشتی خوب اعلام کرده است. بر پایه این موضوع می‌توان اعلام کرد که چون تحلیل معادلات ساختاری در برخی جنبه‌ها به طور کامل مرتبط با رگرسیون چندمتغیری است، تعداد ۱۵ مورد به ازای هر متغیر اندازه‌گیری شده در تحلیل معادلات ساختاری غیرمنطقی نیست (هومن، ۲۰۱۲). طبق نظر لوهین (۱۹۹۲)، به نقل از مؤمنی و همکاران، (۲۰۲۲) برای مدل‌هایی با دو یا چهار عامل پژوهشگر باید دست‌کم ۱۰۰ مورد یا بیشتر از آن مثلاً ۲۰۰ مورد را بررسی کند. لذا در پژوهش حاضر با در نظر گرفتن احتمال مخدوش شدن پرسش‌نامه‌ها، گروه نمونه را ۲۵۰ نفر در نظر گرفته شد و پس از کنار گذاشتن ۵۰ پرسش‌نامه مخدوش، داده‌های به‌دست‌آمده از پرسش‌نامه‌های ۲۰۰ نفر وارد تحلیل شد. از ۲۰۰ نفر مشارکت‌کننده، ۵۸ نفر (۰/۲۹) درصد مربوط به سن ۶۵-۶۰ سال، ۷۷ نفر (۳۸/۵) درصد مربوط به سن ۷۰-۶۶ سال، ۶۵ نفر (۳۲/۵) درصد مربوط به سن ۷۱ سال به بالا بود. یافته‌ها در زمینه توزیع فراوانی وضعیت متأهل در بین نمونه موردپژوهش نشان داد که از ۲۰۰ نفر مشارکت‌کننده، ۲۱ نفر (۱۰/۵٪) مجرد، ۱۱۱ نفر (۵۵/۵٪) متأهل، ۵۸ نفر (۲۹/۰٪) همسر فوت‌شده، ۱۰ نفر (۵/۰٪) مطلقه بودند. یافته‌ها در زمینه توزیع فراوانی میزان تحصیلات نشان داد، ۲۹ نفر (۱۴/۵) درصد مربوط به سیکل و کمتر، ۷۸ نفر (۳۹/۰) درصد مربوط به دیپلم،

۱۵ نفر (۷/۵) درصد مربوط به فوق‌دیپلم، ۵۹ نفر (۲۹/۵) درصد مربوط به لیسانس و ۱۹ نفر (۹/۵) درصد مربوط به فوق‌لیسانس بودند.

ابزار

پرسش‌نامه انطباق اجتماعی^۱. این پرسش‌نامه که در سال ۱۹۹۷ توسط بوسک و همکارانش ساخته شد (بوسک و همکاران، ۱۹۹۷)، دارای ۲۰ سؤالی است که دو عملکرد اجتماعی کیفیت فعالیت‌ها (چقدر به داشتن سرگرمی و تفریح، علاقه دارید؟) و کیفیت روابط (در جمع دوستان و اطرافیان، افراد چقدر تمایل دارند با شما گفت‌وگو کنند؟) را بررسی می‌کند. نمره‌گذاری به‌صورت صفر تا سه است و پس از نمره‌گذاری هر سؤال، نمره کل عددی بین حداقل صفر و حداکثر شصت خواهد بود. نمره ۳۵ به‌عنوان حد پایین برای عملکرد اجتماعی در نظر گرفته می‌شود، درحالی‌که نمرات زیر ۲۵ نشان‌دهنده ناسازگاری اجتماعی است و نقطه برش ۲۷-۲۸ گزارش شده است. این پرسش‌نامه از رای و پایایی بالایی برخوردار است. آلفای کرونباخ نشان‌دهنده سازگاری درونی رضایت بخش است و بررسی پایایی این آزمون نشان داده است که نتایج پایداری در طول زمان ایجاد می‌کند (بجونس‌تاد و همکاران، ۲۰۱۹). مقیاس خودارزیابی انطباق اجتماعی در ایران توسط فرخ نژاد افشار و همکاران (۲۰۱۷) مورد هنجاریابی قرار گرفت. آلفا کرونباخ برای کل ابزار ۰/۹۷ به دست آمد. آلفای کرونباخ برای دو جز به‌دست‌آمده در تحلیل عاملی اکتشافی: کیفیت فعالیت‌ها ۰/۹۶ و کیفیت روابط ۰/۹۵ بود. پایایی مقیاس به روش دو نیمه‌سازی نیز ۰/۸۷ به دست آمد. برای بررسی ثبات، پس از دو هفته مجدد مقیاس توسط ۴۰ نفر شرکت‌کنندگان تکمیل شد، ضریب همبستگی برای پایایی باز آزمایی ۰/۷۸ به دست آمد. ضریب همبستگی پیرسون مقیاس خود-ارزیابی انطباق اجتماعی گزارش شده است. ($r=0/01$ و $P<0/001$). برش ۸ با حساسیت و ویژگی ۰/۹۰ و ۰/۸۴ نقطه برش مطلوب در نظر گرفته شد. آلفا کرونباخ در پژوهش حاضر برای کیفیت فعالیت ۰/۷۱، برای کیفیت روابط ۰/۷۴ و برای کل پرسش‌نامه ۰/۷۲ به دست آمد.

پرسش‌نامه سبک‌های تصمیم‌گیری^۲. این پرسش‌نامه در سال ۱۹۹۵ توسط اسکات و بروس تدوین شده است. این آزمون ۲۵ سؤالی دارای پنج شاخه سبک‌های تصمیم‌گیری منطقی (مثالی از گویه این خرده مقیاس: همه تصمیمات را

¹ social adaptation self-evaluation scale (SSAS)

² general decision making style (GDMS)

می‌توان با یک رو کاملاً منطقی و نظاممند اتخاذ نمود)، شهودی (در هنگام تصمیم‌گیری به بینش فردی خود توجه می‌کنم)، وابسته (در هنگام تصمیم‌گیری به کمک دیگران نیاز دارم)، آنی (مثالی از گویه این خرده مقیاس: در هنگام تصمیم‌گیری کاری را انجام می‌دهم که در همان لحظه‌ی آنی فکر می‌کنم درست است) و اجتنابی (از تصمیم‌گیری‌ها طفره می‌روم، چرا که فکر کردن راجع به آنها مضطربم می‌کند) است که برای نمره‌گذاری آن از مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف (از یک تا پنج) استفاده می‌شود. به‌منظور سنجش هر یک از سبک‌های تصمیم‌گیری در این پرسش‌نامه ۵ سؤال اختصاص داده شده است. دامنه نمرات در این پرسش‌نامه از ۲۵ تا ۱۲۵ است و حداقل نمره ۲۵ و حداکثر نمره ۱۲۵ است. نمرات بالاتر نشان‌دهنده تمایل به همان سبک است. مثلاً فردی که نمره بالاتری در سبک اجتنابی دارد یعنی در مواجهه با گزینه‌های مختلف تمایل به کناره‌گیری و اجتناب از تصمیم‌گیری را دارد. اسکات و بروس (۱۹۹۵) ضرایب آلفای کرونباخ را برای سبک منطقی ۰/۸۵، سبک شهودی ۰/۸۴، سبک وابسته ۰/۸۶، سبک اجتنابی ۰/۸۶، سبک فوری ۰/۹۴ گزارش کرده‌اند. در پژوهش ملک‌زاده (۱۴۰۲) آلفای کرونباخ برای سبک تصمیم‌گیری منطقی (۰/۷۲)، سبک تصمیم‌گیری شهودی (۰/۷۸)، سبک تصمیم‌گیری اجتنابی (۰/۷۰)، سبک تصمیم‌گیری وابسته (۰/۶۸) و برای سبک تصمیم‌گیری آنی (۰/۷۵) به دست آمد و در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ شده برای سبک عقلانی ۰/۷۷، سبک شهودی ۰/۷۸، سبک وابسته ۰/۷۶، سبک آنی ۰/۸۱، سبک اجتنابی ۰/۷۳ می‌باشد.

پرسشنامه معنویت^۱ پرسش‌نامه سنجش معنویت هال و ادواردز (۱۹۹۶) یک ابزار خود گزارشی و دارای ۴۷ عبارت است و به‌منظور ارزیابی دو بعد رشد معنویت: آگاهی از وجود خداوند (تصویر قاطعی از حضور خداوند دارم) و کیفیت رابطه (گوش سپردن به ندای الهی بخشی اساسی از زندگی من است). با خدا طراحی شده است. این پرسش‌نامه دارای ۶ زیرمقیاس عبارت‌اند از آگاهی، پذیرش واقعی، ناامیدی، بزرگنمایی، بی‌ثباتی، مدیریت برداشت. نسخه اولیه آزمون دارای ۵ زیرمقیاس: آگاهی، پذیرش واقعی، ناامیدی، بزرگنمایی و بی‌ثباتی بود، در سال (۲۰۰۲) هال و ادواردز مقیاس را مورد تجدیدنظر قرار داده و زیر مقیاس مدیریت

برداشت را بر آن افزودند. بنابراین نسخه فعلی دارای ۶ زیر مقیاس زیر است. این پرسش‌نامه به‌صورت لیکرت ۵ درجه از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم نمره‌گذاری می‌شود. نمره به‌دست‌آمده حداقل ۴۷ و حداکثر ۲۳۵ می‌باشد. نمره ۴۷ تا ۱۱۰ نشانگر میزان معنویت پایین؛ نمره بین ۱۱۰ تا ۱۵۷ نشانگر میزان معنویت متوسط و نمره ۱۵۷ تا ۲۳۵ نشانگر میزان معنویت بالا در فرد است. هال و ادواردز ضریب آلفای کرونباخ زیرمقیاس‌های این پرسش‌نامه را بدین شرح گزارش کرده‌اند: زیرمقیاس آگاهی ۰/۹۵، زیرمقیاس ناامیدی ۰/۹۰، زیرمقیاس پذیرش واقعی ۰/۸۳، زیرمقیاس بزرگنمایی ۰/۷۳، زیرمقیاس بی‌ثباتی ۰/۸۴، و زیرمقیاس مدیریت برداشت ۰/۷۷ این ضرایب حاکی از پایایی مطلوب این آزمون است (هال و ادواردز، ۲۰۰۲). معیشت (۱۳۹۵) در پژوهش خود به بررسی اعتباریابی این پرسش‌نامه در جامعه ایرانی پرداخته است. نتایج پژوهش وی نشان داد که پایایی آلفای کرونباخ این پرسش‌نامه ۰/۷۸ به‌دست‌آمده است. همچنین برای اعتباریابی آن ضریب همبستگی بین این پرسش‌نامه با پرسشنامه هوش معنوی کینگ محاسبه شده و ضریب همبستگی ۰/۷۹ به‌دست آمده است. آلفای کرونباخ در مطالعه حاضر ۰/۷۷ به دست آمد.

روش اجرا

پژوهش حاضر برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور سمنان است و بر اساس مصوبه شورای پژوهش دانشگاه به دلیل مداخله‌ای نبودن پژوهش حاضر، نیاز به دریافت کد اخلاق نبود. برای اجرا ضمن هماهنگی با دانشگاه و اخذ مجوز لازم برای انجام پژوهش به مرکز بازنشستگان رامشهر مراجعه شد و مجوز ارائه گردید. ضمن بیان هدف و ضرورت انجام پژوهش، توضیحات لازم در مورد پاسخگویی به پرسش‌نامه‌ها در هنگامی که سالمند اعلام آمادگی می‌کردند (به‌طور معمول قبل از ظهر اعلام آمادگی بیشتری کردند) به آن‌ها ارائه شد و از سالمندان خواسته شد به سؤالات پاسخ دهند و این اطمینان به آن‌ها داده شد که کلیه پاسخ‌نامه‌ها نزد پژوهشگر امانت خواهد ماند و نتایج تنها در راستای کاربرد پژوهش‌هایی استفاده خواهد شد. همچنین سالمندانی که به دلیل ضعف بینایی قادر به خواندن نبودن سؤالات با فونت بزرگ چاپ شد و اگر باز هم مشکل در خواندن داشتند سؤالات برای آن‌ها خوانده شد. بعد از پاسخ‌دهی، پرسش‌نامه‌ها جمع‌آوری شد. همچنین جهت شناسایی افراد واجد شرایط معیارهای ورود در نظر گرفته شد و پس از

¹ spiritual assessment inventory (SAI)

علاوه بر این، در حالی که PLS اغلب برای داده‌های غیرعادی و نمونه‌های کوچک‌تر مورد استفاده قرار می‌گیرد، می‌تواند برای توزیع داده‌های معمولی نیز اعمال شود. این انعطاف‌پذیری به پژوهشگران اجازه می‌دهد تا از PLS در زمینه‌های مختلف، از جمله مطالعات با نمونه‌های بزرگ‌تر و به طور معمول توزیع شده، استفاده کنند. (ماگنو و همکاران ۲۰۲۴).

یافته‌ها

در جدول ۱ اطلاعات توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش گزارش شده است. همچنین در این جدول مقادیر چولگی و کشیدگی نشان داده شده است. با توجه به اینکه مقادیر به‌دست‌آمده در بازه (+۲ و -۲) می‌باشد، نشان‌دهنده آن است که توزیع متغیرهای مورد مطالعه از کشیدگی و کجی طبیعی برخوردارند و در نتیجه توزیع نمونه، نرمال است.

اطمینان از توانایی و آگاهی و رضایت فرد پرسش‌نامه در اختیار وی قرار گرفت. از ۲۵۰ پرسش‌نامه، ۵۰ پرسش‌نامه به دلیل مخدوش بودن کنار گذاشته شد و در نهایت ۲۰۰ پرسش‌نامه به‌عنوان داده نهایی در نظر گرفته شد. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی شامل میانگین، فراوانی، انحراف استاندارد، چولگی و کشیدگی و روش‌های آمار استنباطی مدلیابی معادلات ساختاری برای بررسی برازش آزمودن فرضیه‌ها استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش از PLS (حداقل مربع‌های جزئی) استفاده شد. بررسی در مورد این نرم افزار نشان می‌دهد این روش قادر است اندازه‌های نمونه مختلف را به طور مؤثر مدیریت کند. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که PLS با نمونه‌های بزرگ به خوبی کار می‌کند و نمونه‌هایی را ذکر می‌کند که در آن مجموعه داده‌ها با هزاران مشاهدات با استفاده از PLS تجزیه و تحلیل شده‌اند.

جدول ۱

توصیف متغیرهای پژوهش (انطباق اجتماعی، سبک‌های تصمیم‌گیری و معنویت)

متغیر	مؤلفه	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی
انطباق اجتماعی	کیفیت فعالیت‌ها	۱۹/۹۱	۴/۹۵	۰/۰۹	-۱/۴۱
	کیفیت روابط	۲۱/۳۸	۵/۶۱	۰/۰۴	-۱/۵۰
	سبک‌های تصمیم‌گیری	۱۴/۲۰	۳/۳۲	۰/۲۵	-۱/۴۶
	سبک تصمیم‌گیری شهودی	۱۴/۹۸	۲/۶۹	-۰/۰۴	-۱/۳۰
معنویت	سبک تصمیم‌گیری وابستگی	۱۴/۶۳	۲/۱۴	-۰/۲۲	-۱/۳۴
	سبک تصمیم‌گیری آنی	۱۵/۳۴	۲/۵۹	-۰/۱۵	-۰/۹۷
	سبک تصمیم‌گیری اجتنابی	۱۵/۴۰	۲/۵۸	۰/۰۸	-۰/۸۶
	آگاهی	۵۸/۵۳	۷/۱۷	۰/۳۲	-۰/۵۷
	پذیرش واقعی	۲۲/۴۷	۳/۶۱	-۰/۰۰۲	-۱/۳۹
	ناامیدی	۲۰/۵۰	۲/۶۰	-۰/۰۹۳	-۰/۱۱
	بزرگنمایی	۲۰/۶۳	۳/۱۴	-۰/۱۱	-۰/۸۱
	بی‌ثباتی	۲۶/۴۳	۲/۹۹	-۰/۳۵	-۱/۰۱
	مدیریت برداشت	۱۴/۶۳	۲/۰۲	-۰/۴۹	-۰/۶۱

بیشترین همبستگی بین متغیرهای معنویت و سبک تصمیم‌گیری شهودی (۰/۸۴) و کمترین همبستگی بین سبک تصمیم‌گیری اجتنابی و انطباق اجتماعی (-۰/۴۷) گزارش شده است. همبستگی سبک تصمیم‌گیری عقلانی و انطباق اجتماعی ۰/۴۴، همبستگی سبک تصمیم‌گیری شهودی و انطباق اجتماعی ۰/۷۹، همبستگی سبک تصمیم‌گیری وابسته و انطباق اجتماعی -۰/۶۹، همبستگی سبک

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود کیفیت روابط بالاترین میانگین را در بین مؤلفه‌های انطباق اجتماعی داراست (۲۱/۳۸). همچنین سبک تصمیم‌گیری اجتنابی بالاترین میانگین را در بین مؤلفه‌های سبک‌های تصمیم‌گیری دارد (۱۵/۴۰). در بین مؤلفه‌های معنویت نیز آگاهی بالاترین میانگین را دارد (۵۸/۵۳). همان‌طور که از جدول ۲ مشخص است همه روابط معنادار شده است.

تصمیم‌گیری آنی و انطباق اجتماعی ۰/۵۶- و سبک تصمیم‌گیری اجتنابی و انطباق اجتماعی ۰/۴۷- بود. همبستگی معنویت و انطباق اجتماعی ۰/۵۹ بدست آمد. با توجه به همبستگی متغیرها به تحلیل مسیر پرداخته شد.

جدول ۲

ماتریس همبستگی مرتبه صفر متغیرهای مشاهده‌شده پژوهش

مؤلفه	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
انطباق اجتماعی	۱						
عقلانی	۰/۴۴**	۱					
شهودی	۰/۷۹**	۰/۶۷**	۱				
وابسته	-۰/۶۹**	-۰/۴۰**	-۰/۸۲**	۱			
آنی	-۰/۵۶**	-۰/۵۳**	-۰/۷۷**	-۰/۷۴**	۱		
اجتنابی	-۰/۴۷**	-۰/۶۵**	-۰/۶۷**	۰/۶۲**	-۰/۳۹**	۱	
معنویت	۰/۵۹**	۰/۶۰**	۰/۸۴**	۰/۵۴**	-۰/۷۵**	-۰/۷۵**	۱

**P<۰/۰۱

پژوهش حاضر برازش مناسبی دارند. روایی پرسش‌نامه توسط دو معیار روایی همگرا و واگرا بررسی شد. برای روایی همگرا باید میانگین واریانس استخراج شده (AVE) محاسبه شود. AVE میزان همبستگی یک سازه با شاخص‌های خود است که هر چه مقدار آن بیشتر، برازش نیز بیشتر است. مقدار AVE مربوط به سازه‌های پژوهش در جدول ۳ که مقادیر آن برای همه سازه‌ها بالاتر از ۰/۵ است و در نتیجه روایی همگرا مدل و مناسب بودن برازش مدل اندازه‌گیری تأیید می‌شود.

بررسی برازش مدل در دو بخش برازش مدل‌های اندازه‌گیری و برازش مدل ساختاری انجام می‌شود (داوری و رضازاده، ۱۳۹۲). برای برازش مدل اندازه‌گیری از سه معیار پایایی، روایی همگرا و روایی واگرا استفاده می‌شود. برای بررسی پایایی مدل نیز به بررسی پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ پرداخته شده است. که نتایج در جدول ۳ آمده است. با توجه به اینکه پایایی ترکیبی و ضریب آلفای کرونباخ در مورد همه متغیرها بالاتر از ۰/۷۰ است و نشان می‌دهد که ابزار

جدول ۳

مقادیر پایایی آلفای کرونباخ، پایایی و میانگین واریانس استخراج شده

متغیر	آلفای کرونباخ (Alpha≥0/7)	ضریب پایایی ترکیبی CR≥0/7	میانگین واریانس استخراج شده AVE>0/05
انطباق اجتماعی	۰/۷۲	۰/۷۸	۰/۶۸۹
سبک عقلانی	۰/۷۷	۰/۸۳	۰/۵۸۰
سبک شهودی	۰/۷۸	۰/۹۱	۰/۵۸۹
سبک اجتنابی	۰/۷۳	۰/۷۹	۰/۵۶۷
سبک وابسته	۰/۷۶	۰/۸۶	۰/۶۷۳
سبک آنی	۰/۸۱	۰/۷۹	۰/۶۵
معنویت	۰/۷۷	۰/۹۷	۰/۵۷۱

در آن روابط بین متغیر مکنون با متغیرهای آشکار مورد توجه است، در بررسی مدل ساختاری روابط بین متغیرهای مکنون با همدیگر تجزیه و تحلیل شده بررسی می‌شود. در این بخش ۳

مطابق با الگوریتم تحلیل داده‌ها در روش PLS پس از برازش مدل‌های اندازه‌گیری، برازش مدل ساختاری پژوهش بررسی می‌شود. برخلاف مدل‌های اندازه‌گیری که

نشده است. در جدول ۵ مقدار استون-گیزر و معیار افزونگی سازه‌های مدل ارائه شده است. میانگین قدرت پیشبینی مدل در حد قوی ($Q^2 > 0.15$) و قابل قبول قرار دارد. بنابراین قدرت پیشبینی سازه‌های مدل در حد مطلوبی است.

جدول ۵

مقدار استون گیزر و معیار افزونگی

متغیر	Q^2	Red
انطباق اجتماعی	۰/۵۱	-
سبک عقلانی	۰/۳۹	۰/۳۱
سبک شهودی	۰/۴۱	۰/۲۵۳
سبک اجتنابی	۰/۳۸	۰/۲۰
سبک وابسته	۰/۴۵	۰/۲۶۲
سبک آنی	۰/۳۶	۰/۲۱
معنویت	۰/۴۸	۰/۲۷۷
میانگین	۰/۴۲۵	۰/۲۳۵

به منظور بررسی نقش میانجی معنویت در رابطه میان سبک‌های تصمیم‌گیری و میزان انطباق اجتماعی و روابط میان متغیرها، از PLS استفاده گردید که در دو حالت اعداد معناداری و تخمین استاندارد نتایج درج شد. اولین و اساسی‌ترین معیار برازش مدل ساختاری، ضریب مسیر و معناداری آن است. مقدار ضرایب معناداری باید معادل یا بیشتر از $1/96$ باشد. در صورتیکه مقدار این اعداد بیشتر از $1/96$ و کمتر از $1/96$ باشد، نشان از صحت بین سازه‌ها و در نتیجه تأیید فرضیه‌های پژوهش است. با توجه به ضرایب معناداری در جدول ۶ می‌توان بیان کرد فرضیه اصلی: معنویت در رابطه میان سبک‌های تصمیم‌گیری و انطباق اجتماعی نقش واسطه دارد (فرضیه اصلی). در این مدل انطباق اجتماعی متغیر ملاک، سبک‌های تصمیم‌گیری متغیر پیش بین و معنویت متغیر واسطه است. خلاصه ضرایب برآورد شده غیر مستقیم مربوط به این فرضیه در جدول ۶ ذکر شده است. نتایج حاصل از برآورد مدل پژوهش نشان داد سبک‌های تصمیم‌گیری شهودی و منطقی از طریق معنویت بر انطباق اجتماعی اثر غیر مستقیم و مثبت دارند. بر این اساس بین سبک تصمیم‌گیری شهودی و منطقی با ضریب تأثیر 0.1 ($P < 0.01$) و معنویت رابطه وجود داشت. بنابراین معنویت در رابطه بین سبک‌های تصمیم‌گیری و انطباق اجتماعی نقش واسطه دارد. سبک تصمیم‌گیری اجتنابی، آنی و وابسته از طریق معنویت بر انطباق اجتماعی اثر غیرمستقیم و منفی دارند بر این اساس

معیار زیر برای برازش مدل ساختاری مورد بررسی قرار می‌گیرد: الف) R^2 (ب) معیار استون-گیزر، ج) معیار افزونگی. معیار R^2 معیار ضروری بررسی برازش مدل، بررسی ضرایب تعیین مربوط به متغیرهای مکنون درونزای مدل است. این معیار برای متصل کردن بخش اندازه‌گیری و بخش ساختاری مدلسازی معادلات ساختاری به کار رفته و بیانگر تأثیر یک متغیر برونزا بر یک متغیر درونزا است. چین (۱۹۹۸) سه مقدار 0.19 ، 0.33 و 0.76 را به عنوان ملاکی برای ضعیف، متوسط و قوی R^2 و زیاد بودن مقدار آن را نشان از برازش بهتر مدل معرفی می‌کنند. در جدول ۴ ضرایب تعیین مدل سازه‌های مدل ارائه شده است

جدول ۴

مقدار ضریب تعیین مدل

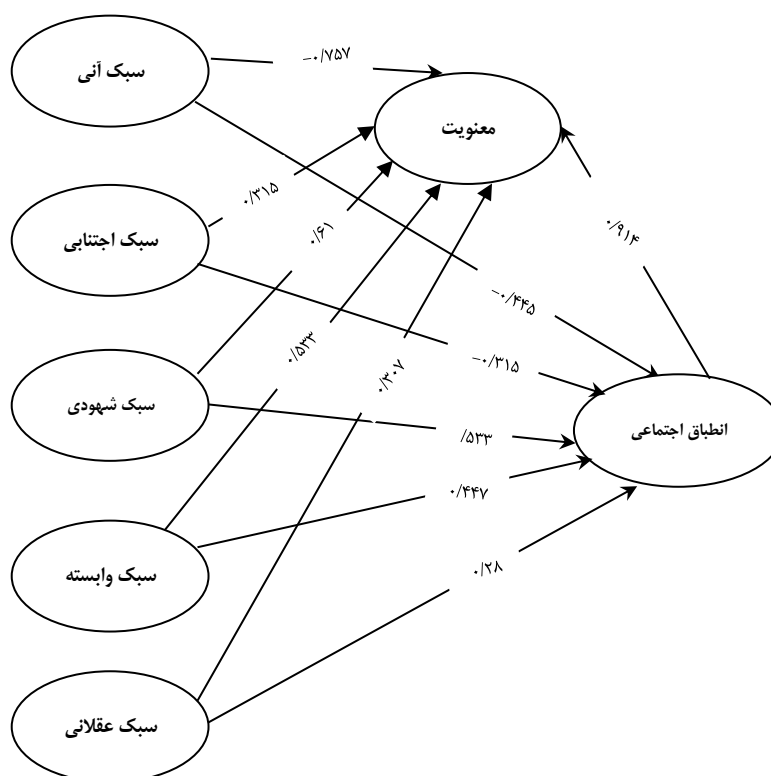
متغیر	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده
انطباق اجتماعی	۰/۸۲۰	۰/۷۵۴
معنویت	۰/۷۶۰	۰/۸۱۶
میانگین	۰/۷۹	۰/۷۸۵

چین (۱۹۹۸) سه مقدار 0.19 ، 0.33 و 0.67 را به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط، و قوی بودن برازش مدل، به وسیله معیار R^2 تعریف کرده است با توجه به اینکه ضریب تعیین انطباق اجتماعی و معنویت همچنین میانگین ضریب تعیین بدست آمده در مدل حاضر بالاتر از 0.67 ($R^2 \geq 0.67$) بدست آمده است. بنابراین قدرت پیش‌بینی سازه‌ها در حد مطلوبی است. معیار استون گیزر (Q^2) و معیار افزونگی (Red)

این معیار قدرت پیش‌بینی مشخص می‌سازد و مدل‌هایی که برازش بخش ساختاری قابل قبولی دارند، باید قابلیت پیش‌بینی شاخصهای مربوط به سازه‌های درونزای مدل را داشته باشند. اگر در یک مدل، روابط بین سازه‌ها به درستی تعریف شده باشند، سازه‌ها می‌توانند به قدر کافی بر شاخصهای یکدیگر تأثیر گذاشته و از این راه، فرضیه‌ها به درستی تأیید شوند. هنسler و همکاران (۲۰۰۹) درباره شدت قدرت پیش‌بینی مدل درمورد سازه‌های درونزا، سه مقدار 0.02 ، 0.15 ، 0.35 را به ترتیب قدرت پیش‌بینی ضعیف، متوسط و قوی تعیین نموده‌اند. در صورتی که مقدار Q^2 درمورد یک سازه درونزا صفر و یا کمتر از صفر شود، نشانگر آن است که روابط بین سازه‌های دیگر مدل و آن سازه درونزا به خوبی تبیین

بین سبک تصمیم‌گیری اجتنابی، وابسته و آنی با ضریب تأثیر $0/01$ ($P < 0/01$) و معنویت رابطه وجود دارد. بنابراین معنویت در رابطه بین سبک تصمیم‌گیری اجتنابی، آنی و وابسته و انطباق اجتماعی نقش واسطه دارد. فرضیه‌های اختصاصی پژوهش عبارت بود از (۱) سبک تصمیم‌گیری با میزان انطباق اجتماعی ارتباط دارد. (۲) معنویت با میزان انطباق اجتماعی ارتباط دارد. نتایج آزمون این ۲ فرض در جدول ۶ آورده شده است. نتایج حاصل از برآورد مدل نشان

داد (۱) بین سبک تصمیم‌گیری آنی و انطباق اجتماعی با ضریب تأثیر $-0/445$ ($P < 0/01$)، بین سبک تصمیم‌گیری اجتنابی با انطباق اجتماعی با ضریب تأثیر $-0/315$ ($P < 0/01$)، بین سبک تصمیم‌گیری وابسته انطباق اجتماعی با ضریب تأثیر $-0/447$ ($P < 0/01$) رابطه منفی و معنادار وجود دارد. بین سبک تصمیم‌گیری شهودی با میزان انطباق اجتماعی با ضریب تأثیر $0/533$ و بین سبک تصمیم‌گیری منطقی با انطباق اجتماعی $0/28$ ($P < 0/01$) رابطه وجود دارد.



شکل ۲. روابط بین سبک‌های تصمیم‌گیری و انطباق اجتماعی با میانجی‌گری معنویت

جدول ۶

نتایج آزمون فرضیه اصلی پژوهش

مسیر غیرمستقیم	ضریب مسیر	مقدار t	سطح معناداری	نتیجه
سبک‌های تصمیم‌گیری منطقی ← معنویت ← انطباق اجتماعی	$0/32^{***}$	$5/02$	$0/05$	تأیید
سبک تصمیم‌گیری آنی ← معنویت ← انطباق	$-0/69^{***}$	$8/74$	$0/05$	تأیید
سبک تصمیم‌گیری اجتنابی ← معنویت ← انطباق	$-0/288^{***}$	$4/52$	$0/05$	تأیید
سبک تصمیم‌گیری شهودی ← معنویت ← انطباق	$0/29^{**}$	$4/61$	$0/05$	تأیید
سبک تصمیم‌گیری وابسته ← معنویت ← انطباق	$-0/487^{***}$	$5/58$	$0/05$	تأیید

* $P \leq 0/05$, ** $P \leq 0/01$

جدول ۶

نتایج آزمون فرضیه‌های اختصاصی پژوهش

مسیر مستقیم	ضریب مسیر	مقدار t	سطح معناداری	نتیجه
معنویت ← انطباق اجتماعی	۰/۹۱۴**	۲۰/۰۳	۰/۰۵	تأیید
سبک تصمیم‌گیری آنی ← معنویت	-۰/۷۵۷**	۵/۸۱	۰/۰۵	تأیید
سبک تصمیم‌گیری اجتنابی ← معنویت	-۰/۳۱۵**	۷/۹۹	۰/۰۵	تأیید
سبک تصمیم‌گیری شهودی ← معنویت	۰/۶۱**	۸/۶۶	۰/۰۵	تأیید
سبک تصمیم‌گیری وابسته ← معنویت	-۰/۵۳۳**	۷/۰۲	۰/۰۵	تأیید
سبک تصمیم‌گیری عقلانی ← معنویت	۰/۳۰۷**	۴/۳۳	۰/۰۵	تأیید
سبک تصمیم‌گیری آنی ← انطباق اجتماعی	-۰/۴۴۵**	۱۰/۰۲	۰/۰۵	تأیید
سبک تصمیم‌گیری اجتنابی ← انطباق اجتماعی	-۰/۳۱۵**	۷/۸۱	۰/۰۵	تأیید
سبک تصمیم‌گیری شهودی ← انطباق اجتماعی	۰/۵۳۳**	۹/۷۱	۰/۰۵	تأیید
سبک تصمیم‌گیری وابسته ← انطباق اجتماعی	-۰/۴۴۷**	۱۰/۰۴	۰/۰۵	تأیید
سبک تصمیم‌گیری عقلانی ← انطباق اجتماعی	۰/۲۸**	۲/۴۹۱	۰/۰۵	تأیید

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

بازنشسته شهر رامشیر انجام شد. نتایج حاصل از مدل معادلات ساختاری نشان داد انطباق اجتماعی سالمندان مرد با سبک‌های تصمیم‌گیری رابطه دارد و معنویت می‌تواند رابطه بین این دو متغیر را بهتر توضیح دهد. نتایج پژوهش حاضر نشان داد انطباق اجتماعی با سبک تصمیم‌گیری بازنشستگان مرد رابطه دارد. همچنین نتایج نشانگر رابطه مثبت معنویت با انطباق اجتماعی بود. همچنین نتایج ارتباط غیرمستقیم سبک تصمیم‌گیری با انطباق اجتماعی از طریق معنویت مشخص را نشان داد.

در مورد فرضیه اول پژوهش مبنی بر اینکه سبک تصمیم‌گیری با انطباق اجتماعی سالمندان بازنشسته رابطه دارد نتایج نشان داد بین سبک تصمیم‌گیری و انطباق اجتماعی ارتباط وجود دارد. نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش‌های اکبر زاده (۱۳۹۸)، دانگ و همکاران (۲۰۱۵)، میکائیلی و همکاران (۱۳۹۴)، جیسلا و آلود (۲۰۱۸) دوستانچ و همکاران (۲۰۲۱) همسو می‌باشد. با توجه به یافته‌های پژوهش، رابطه سبک تصمیم‌گیری عقلانی و انطباق اجتماعی مثبت و از نظر آماری معنی‌دار بود. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت سبک تصمیم‌گیری عقلانی می‌تواند باعث شود بازنشستگان در انتخاب‌ها و تصمیمات خود به‌صورت منطقی و با بررسی دقیق داده‌ها عمل کنند. به‌طور کلی، انطباق اجتماعی

در نهایت به منظور برآزش مدل کلی از که هر دو بخش مدل اندازه‌گیری و ساختاری را کنترل می‌کند. معیار

Gof به ترتیب زیر محاسبه شد:

$Gof = \sqrt{1 - \frac{[average\ R]^2}{[average\ Q]^2}}$ (۲) با عنایت به رابطه فوق، ابتدا میانگین مقادیر اشتراکی متغیرهای مدل محاسبه شد که این رقم برابر با ۰/۳۸۲ بود. برای محاسبه میانگین ضریب تعیین نیز باید مقادیر مربوط به تمام متغیرهای درون‌زای مدل در نظر گرفته شده و مقادیر میانگین‌شان محاسبه شود. میانگین مقادیر ضریب تعیین مربوط به متغیرهای مذکور برابر ۰/۷۹ است.

$$Gof = \sqrt{1 - \frac{(0.382 \times 0.79)^2}{1}} = \sqrt{1 - 0.2317} = 0.8683$$

در نتیجه، مقدار معین Gof برابر است با ۰/۵۵ در نتیجه، مقدار معیار Gof برابر است با ۰/۵۵ که این عدد با توجه به سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی (هنسلر و همکاران، ۲۰۰۹)، نشان از برآزش کلی قوی ($Gof = 0.8683$) برای مدل در نظر گرفته شده. بر این اساس مدل در نظر گرفته شده از برآزش مطلوبی برخوردار است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه انطباق اجتماعی و سبک‌های تصمیم‌گیری با میانجی‌گری معنویت سالمندان مرد

و سبک تصمیم‌گیری عقلانی می‌توانند باعث رشد و توسعه فردی بازنشستگان شوند و کمک کنند تا زندگی معناداری را پس از بازنشستگی تجربه کنند. رابطه بین سبک تصمیم‌گیری منطقی و سازگاری پیچیده و چندوجهی است. از یک‌سو، سبک تصمیم‌گیری منطقی با رویکردی سیستماتیک و تحلیلی به تصمیم‌گیری مشخص می‌شود که می‌تواند در موقعیت‌هایی که معیارهای عینی و روشنی برای ارزیابی گزینه‌های جایگزین وجود دارد، سودمند باشد (روزنبرگ، ۲۰۱۱). اعتقاد بر آن است که تصمیم‌گیرندگان منطقی به دنبال اطلاعات ورودی از منابع مختلف هستند به‌طور خلاصه، جمع‌آوری اطلاعات جامع، تصدیق محدودیت‌ها و گشودگی نسبت به تصمیم‌گیری‌هایی که مشخصه تصمیم‌گیری منطقی است، می‌تواند سازگاری و پاسخگویی به شرایط در حال تحول را افزایش دهد (دونالدز و اوسی-بریسون، ۲۰۲۰). رابطه سبک تصمیم‌گیری شهودی و انطباق اجتماعی مثبت و از نظر آماری معنی‌دار بود. در تبیین این فرضیه می‌توان به مطالعه باجوا و همکاران (۲۰۱۵) اشاره کرد آنان معتقدند تصمیم‌گیری شهودی یا استفاده از "ناخودآگاه تطبیقی" می‌تواند سازگاری را به طرق مختلف افزایش دهد و در پردازش اطلاعات پیچیده و قضاوت در شرایط عدم قطعیت مهارت دارد. تصمیم‌گیری شهودی خرد عملی فعال می‌شود، که با توانایی درک سریع موقعیت‌های در حال تغییر و پیچیده مرتبط است و منجر به سازگاری می‌شود. تصمیم‌گیری که با توانایی درک سریع موقعیت‌های در حال تغییر و پیچیده مرتبط است و سرعت، درگیری عاطفی و سازگاری شناختی مرتبط با تصمیم‌گیری شهودی می‌تواند سازگاری و توانایی کلی فرد را برای حرکت در محیط‌های نامطمئن و متغیر افزایش دهد (چما، ۲۰۱۵). رابطه سبک تصمیم‌گیری وابسته و انطباق اجتماعی معکوس و از نظر آماری معنی‌دار بود. در مورد رابطه بین انطباق اجتماعی، سبک تصمیم‌گیری وابسته بازنشستگان، می‌توان گفت افرادی که سبک تصمیم‌گیری وابسته‌ای از خود نشان می‌دهند تمایل دارند بیش‌ازحد به دیگران و توصیه‌هایی که دریافت می‌کنند تکیه کنند، که می‌تواند سازگاری اجتماعی آن‌ها را مختل کند. این اتکا به منابع خارجی برای تصمیم‌گیری ممکن است نشان‌دهنده فقدان اتکا به خود و ناتوانی در سازگاری مؤثر در موقعیت‌های اجتماعی باشد. به نظر می‌رسد افرادی که از سبک وابسته استفاده می‌کنند، دارای جهت‌گیری اجتماعی هستند اما از نظر اجتماعی سازگار نیستند، که به معنای گسست بین رویکرد تصمیم‌گیری و

توانایی آن‌ها برای انطباق اجتماعی است. علاوه بر این، سبک وابسته ممکن است منعکس‌کننده ترکیبی از تصمیم‌گیرندگان اجتماعی گرا که به دنبال اطلاعات و پذیرش هستند، همچنین افرادی که بی‌انگیزه هستند یا مهارت‌های تصمیم‌گیری ندارند، مسئولیت را به دیگران منتقل می‌کنند، باشد. به‌طور کلی، یافته‌ها نشان می‌دهد که سبک تصمیم‌گیری وابسته با تأثیر منفی بر سازگاری اجتماعی همراه است و اهمیت درک اینکه چگونه سبک‌های تصمیم‌گیری مختلف می‌توانند بر توانایی فرد برای انطباق و تعامل مؤثر در زمینه‌های اجتماعی تأثیر بگذارند را برجسته می‌کند (جیسر و آلوود، ۲۰۱۸). نتایج نشان داد رابطه سبک تصمیم‌گیری آنی و انطباق اجتماعی معکوس و از نظر آماری معنی‌دار بود. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت که در انطباق اجتماعی قوی‌تری هستند، به طور معمول تمایل دارند تا در تصمیماتشان به نظرات و عقاید دیگران توجه کنند و این باعث می‌شود که در فرآیند تصمیم‌گیری آنی تردید بیشتری داشته باشند. در مورد بازنشستگان، انطباق اجتماعی می‌تواند تأثیر قابل‌توجهی بر سبک تصمیم‌گیری آنی آن‌ها داشته باشد. با توجه به تجربه و دانشی که بازنشستگان در طول سال‌های خدمت حرفه‌ای خود کسب کرده‌اند، ممکن است تمایل داشته باشند که در تصمیماتشان به نظرات و تجربیات خود و دیگران اعتماد کنند. جیسر و آلوود (۲۰۱۸) معتقدند سبک تصمیم‌گیری آنی به‌عنوان سبک با «عملکرد بر اساس انگیزه» و «در بین مردان رایج‌تر» مشخص می‌شود، که ممکن است حتی در هنگام تجربه اضطراب مربوط به تصمیم‌گیری برای "قاطع ظاهر شدن" فشار را احساس کنند و در نتیجه بیشتر درگیر تصمیم‌گیری آنی می‌شوند؛ در مقابل، نشان می‌دهد که زنان ممکن است «با انگیزه‌تر و/یا از نظر اجتماعی تجویز شده» برای جهت‌گیری اجتماعی یا بین فردی باشند» و بنابراین تمایل بیشتری به یک سبک تصمیم‌گیری وابسته دارند که شامل مشورت با دیگران است. تمایل به عمل بر اساس انگیزه، به‌عنوان یک "رفتار گریزان" در نظر گرفته می‌شود که به افراد اجازه می‌دهد تا با اضطراب مربوط به تصمیم‌گیری کنار بیایند، نه یک استراتژی تصمیم‌گیری سازگار اجتماعی. به‌طور خلاصه، سبک تصمیم‌گیری آنی، که بیشتر در مردان رایج است، به‌طور معکوس و معنی‌داری با هم‌نوایی اجتماعی مرتبط است. این به دلیل تصمیمات تکانشی و خودانگیخته برخلاف فشار برای انطباق با هنجارها و رفتارهای گروهی است. رابطه سبک تصمیم‌گیری اجتنابی و انطباق اجتماعی منفی و معنادار

همکاران، ۲۰۲۰). بنابراین، بین انطباق اجتماعی و سبک‌های تصمیم‌گیری با میانجی‌گری معنویت در بازنشستگان رابطه معناداری وجود دارد.

به طور کلی با توجه به نتایج به دست آمده از پژوهش حاضر می‌توان گفت بازنشستگان به طور معمول با تغییر شرایط زندگی و عدم حضور در محیط کاری، با چالش‌هایی روبرو هستند. لذا انطباق اجتماعی ممکن است موضوعی مهم و چالش‌برانگیز باشد. به نظر می‌رسد معنویت و سبک‌های تصمیم‌گیری قابلیت پیش‌بینی و تبیین سازگاری و انطباق اجتماعی بازنشستگان را دارند. در نتیجه افراد ممکن است با انطباق بالاتر با در نظر گرفتن ارزش‌ها و نگرش‌های معنوی و اعتقادات، تصمیماتی را اتخاذ می‌کنند که کمتر با معیارهای جامعه در تضاد باشد. همچنین از نتایج بدست آمده از پژوهش حاضر می‌توان در جهت مداخلات درمانی سالمندان با محوریت آموزش سبک تصمیم‌گیری منطقی و شهودی در جهت بهبودی سازگاری سالمندان استفاده کرد. لزوم آشنایی مشاور نسبت به اهمیت معنویت و در نظر گرفتن آن به عنوانی بخشی تأثیر گذار بر مراجع، می‌تواند جریان مشاوره را تسهیل نماید. با توجه به اینکه سبک تصمیم‌گیری شهودی و منطقی و معنویت با سازگاری اجتماعی بیشتر رابطه دارد مداخلاتی که بتواند به افزایش این مؤلفه‌ها بینجامد می‌تواند منجر به کاهش ناسازگاری گردد و بر تعاملات مثبت فرد با خانواده و جامعه مؤثر واقع شود لذا می‌توان گفت علاوه بر روانشناسان، مشاوران خانواده نیز می‌توانند از نتایج پژوهش حاضر بهره‌مند گردند. در خانواده درمانگری با تمرکز بر تکنیک‌های تصمیم‌گیری، می‌توان زمینه انطباق و کاهش ناسازگاری سالمندان را ایجاد نمود و کاهش ناسازگاری می‌تواند مشکلات متعدد بعدی از جمله درگیری سالمندان با خانواده و جامعه و بالاخص نسل‌های بعدی را کاهش داد و این انطباق‌پذیری می‌تواند سطح کیفیت زندگی سالمندان را افزایش دهد. همچنین ممکن است بخشی از کاستی‌ها و نواقص درمان با سالمندان به دلیل در نظر نگرفتن سبک‌های تصمیم‌گیری و معنویت باشد و با در نظر گرفتن این متغیرها بتوان به نتایج امید بخشی بیشتر و بهتری در مشاوره و روان‌درمانی سالمندان رسید. پژوهش حاضر می‌تواند چارچوب‌های نظری که بر معنویت و سبک‌های تصمیم‌گیری تأکید کرده‌اند مستحکم‌تر نموده و در شکل‌گیری نظریه‌های جدید انطباق اجتماعی با تأکید بر معنویت و سبک تصمیم‌گیری کمک نماید. بطور کلی بودجه‌هایی که جوامع برای بهبود سطح رفاه سالمندان

می‌باشد. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت که برخی از بازنشستگان ممکن است به دلایلی مانند عدم اطمینان در موقعیت‌های جدید، افزایش تردید یا نگرانی، از تصمیم‌گیری اجتناب کنند. به نظر می‌رسد افرادی که سبک تصمیم‌گیری اجتنابی از خود نشان می‌دهند، تمایل به تعویق انداختن یا اجتناب از تصمیم‌گیری دارند که می‌تواند بر سازگاری اجتماعی آن‌ها تأثیر منفی بگذارد (اسچوماکر، ۲۰۱۰) این رفتار اجتنابی در تصمیم‌گیری با تجارب پریشانی حاد و حفظ اجتناب، به‌ویژه در اختلال اضطراب اجتماعی مرتبط است. یافته‌ها حاکی از آن است که سبک تصمیم‌گیری اجتنابی با چالش‌های سازگاری اجتماعی مرتبط است و یک رابطه معنادار و نامطلوب بین این رویکرد تصمیم‌گیری و توانایی سازگاری مؤثر در موقعیت‌های اجتماعی را برجسته می‌کند (پیتینگ و همکاران، ۲۰۱۵).

فرضیه دوم پژوهش بررسی رابطه معنویت و انطباق اجتماعی بود. نتایج پژوهش حاضر نشان داد رابطه معنویت و انطباق اجتماعی مستقیم و از نظر آماری معنی‌دار بود. این نتایج همسو با یافته‌های (گافار و همکاران، ۲۰۱۸؛ ماتو و همکاران، ۲۰۱۹؛ یزدخستی و همکاران، ۲۰۱۵) می‌باشد و هیچ مطالعه ناهم‌سویی مشاهده نشد. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت که لوریرو و همکاران (۲۰۱۸) معتقدند با افزایش سن و پیر شدن، افراد با اتفاقات اجتناب‌ناپذیری مواجه می‌شوند که می‌تواند آن‌ها را تحت تأثیر قرار دهد. در این ارتباط، کسب معنویت می‌تواند به‌عنوان یک سپر محافظتی عمل کند و به میزان قابل توجهی از آسیب‌های وارد شده به افراد جلوگیری نماید.

فرضیه سوم پژوهش بررسی رابطه انطباق اجتماعی و سبک‌های تصمیم‌گیری از طریق معنویت بود نتایج نشان داد رابطه انطباق اجتماعی با سبک‌های تصمیم‌گیری از طریق میانجی‌گری معنویت بازنشستگان مرد از نظر آماری از نظر آماری معنی‌دار بود. این نتایج همسو با یافته‌های رگو همکاران (۲۰۲۰)، میکاییلی و همکاران (۱۳۹۴) همسو می‌باشد. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت که افرادی که در سبک تصمیم‌گیری خود به انطباق اجتماعی توجه زیادی دارند، ممکن است تصمیماتشان را بر اساس انتظارات جامعه و فرهنگی که در آن زندگی می‌کنند بگیرند تا ارتباطات پایدار و مفیدی را با جامعه خود حفظ کنند. افرادی هم که دارای معنویت قوی هستند، ممکن است در تصمیمات خود به ارزش‌ها و اصول اخلاقی توجه کنند و سعی کنند تا تصمیماتی را بگیرند که با ارزش‌های معنوی خود سازگار باشد (رگو و

منابع

- اکبرزاده، م.، عابدی، م.، و باغبان، ا. (۱۳۹۸). نقش میانجی انطباق‌پذیری مسیر شغلی در رابطه هوش هیجانی با مشکلات تصمیم‌گیری مسیر شغلی. *پژوهش‌های مشاوره (تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره)*، ۱۸ (۷۲)، ۹۴-۶۶.
- داوری، ع.، و رضازاده، ا. (۱۳۹۲). مدل سازی معادلات ساختاری با نرم افزار. *PLS*. تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی.
- ملک‌زاده، ا. (۱۴۰۲). رابطه مقایسه‌های اجتماعی با افکار خودکشی در سالمندان: نقش میانجی سبک‌های تصمیم‌گیری. *روان‌شناسی پیری*، ۹ (۴)، ۳۴۱-۳۲۵.
- معیشت، م. (۱۳۹۵). ویژگی‌های روان‌سنجی آزمون معنویت هال و ادواردز و ارتباط آن با هوش معنوی در بزرگسالان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی.
- مؤمنی، خ.، امانی، ر.، جانجانی، پ.، مجذوبی، م.، ر.، و هادیان همدانی، ک. (۱۴۰۰). رابطه سبک‌های دلبستگی و عواطف مثبت و منفی در سالمندان: نقش میانجی سبک‌های خاطره پرداز. *روان‌شناسی پیری*، ۷ (۴)، ۴۲۲-۴۰۷.
- میکاییلی، ن.، قلی زاد، م.، و قاسمی نژاد، م. (۱۳۹۴). ارتباط تفاوت‌های فردی در سبک‌های تصمیم‌گیری با سازگاری اجتماعی دانشجویان. *شخصیت و تفاوت‌های فردی*، ۴ (۸)، ۱۳۸-۱۲۵.

References

- Akbarzadeh, M., Abedi, M., and Baghban, A. (2020). The mediating role of career path adaptability in the relationship between emotional intelligence and career path decision making problems. *Counseling Research (News and Counseling Research)*, 18(72), 66-94. <https://sid.ir/paper/69941/fa>. [Persian]
- Almqvist, K., & Broberg, A. G. (1999). Mental health and social adjustment in young refugee children 3½ years after their arrival in Sweden. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 38(6), 723-730. <https://doi.org/10.1097/00004583-199906000-00020>
- Bajwa, S. U., Kitchlew, N., Shahzad, K., & Rehman, K. U. (2015). Phronesis knowledge as enabler of intuitive decision making. *Ko Knowledge Organizarion*, 42(1), 41-50. <https://doi.org/10.5771/0943-7444-2015-1-41>

در نظر می‌گیرند ناچیز است و هزینه‌هایی که در نظر گرفته می‌شود به طور معمول در جهت بهبود وضعیت جسمی است در حالیکه با بهبود سازگاری و انطباق اجتماعی، سالمندان می‌توانند رفتارهای کمک طلبی بیشتری داشته باشند، از حمایت بیشتر اطرافیان برخوردار گردند و درگیری کمتری با نسل‌های جدید و جامعه داشته باشند لذا توصیه می‌شود مراکز درمانی با در نظر گرفتن نتایج پژوهش حاضر گامی در جهت بهبود کیفیت زندگی سالمندان و اطرافیان آنان بردارند.

از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به عدم کنترل متغیرهای مزاحم اشاره کرد؛ زیرا روش نمونه‌گیری در دسترس بود و علیرغم در نظر گرفتن معیارهای ورود و خروج، متغیرهایی مانند طبقه اقتصادی اجتماعی، وضعیت فرهنگی و بسیاری از عوامل جمعیت شناختی کنترل نشد. همچنین این پژوهش از طریق پرسش‌نامه انجام شده که میزان اطمینان به پاسخ شرکت‌کنندگان را در برمی‌گیرد، محدودیتی برای پژوهش محسوب می‌گردد. پژوهش حاضر به نقطه خاصی در ایران محدود می‌شود. مشخص است که یافته‌های حاصل در مورد انطباق اجتماعی مردان بازنشسته در یک شهر نمی‌تواند به‌طور کامل انطباق اجتماعی بازنشستگان، در سراسر کشور را منعکس کند و این امر تعمیم مکانی پژوهش را محدود می‌کند. همچنین پژوهش حاضر صرفاً در بین مردان انجام شده و در تعمیم یافته‌ها به زنان سالمند باید با احتیاط صورت گیرد. با توجه به محدودیت‌های ذکر شده ضروری است پژوهش‌هایی در جامعه آماری وسیع‌تری و همچنین در گروه زنان سالمند موردتوجه قرار گیرد و این محدودیت مرتفع شود. همچنین برای اعتباربخشی بیشتر به داده‌های جمع‌آوری شده، از سایر ابزارها مانند مشاهده و مصاحبه استفاده شود. پیشنهاد می‌شود در جلسات مشاوره بال‌آخص جهت افزایش سازگاری و انطباق سالمندان به بررسی سبک‌های تصمیم‌گیری سالمندان پرداخته شود از آنجایی که این سبک‌ها قابل آموزش هستند جلسات آموزشی جهت بهبود تکنیک‌های تصمیم‌گیری در نظر گرفته شود همچنین ارتقا معنویت می‌تواند سازگاری و تصمیم‌گیری سالمندان را بهبود بخشد.

سپاس‌گزاری

از بازنشستگان محترم بابت همراهی و همکاری در تکمیل پرسش‌نامه‌ها قدردانی می‌شود.

- Bavolář, J., & Orosová, O. (2015). Decision-making styles and their associations with decision-making competencies and mental health. *Judgment and Decision making*, 10(1), 115-122. <https://doi.org/10.1017/S1930297500003223>
- Bjornestad, J., Hegelstad, W. T. V., Berg, H., Davidson, L., Joa, I., Johannessen, J. O., Berg, H., Davidson, L., Joa, I., Johannessen, J. O., Melle, I., & Pallesen, S. (2019). Social media and social functioning in psychosis: a systematic review. *Journal of Medical Internet Research*, 21(6), e13957. <http://doi.org/doi: 10.2196/13957>
- Bosc, M., Dubini, A., & Polin, V. (1997). Development and validation of a social functioning scale, the Social Adaptation Self-evaluation Scale. *European neuropsychopharmacology: the journal of the European College of Neuropsychopharmacology*, 7 (1), 57-S73. [https://doi.org/10.1016/S0924-977X\(97\)00420-3](https://doi.org/10.1016/S0924-977X(97)00420-3)
- Chamani, O. B. M. (2016). The relationship between emotional intelligence and religious attitudes with mental health of high school students in Neka City. *Mediterranean Journal of Social Sciences*. <https://doi.org/10.5901/mjss.v7n3s2p118>
- Cheema, K. (2015). Phronesis Knowledge As Enabler of Intuitive Decision Making. Available at SSRN 2581580. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2581580>
- Chin, W. W. (1998). The partial least squares approach for structural equation modeling. In G. A. Marcoulides (Eds.), *Modern methods for business research* (pp. 295-236). London: Lawrence Erlbaum Associates.
- Davari, A., and Rezazadeh, A. (2012). Structural equation modeling with PLS software. Tehran: Academic Jihad Publication. [Persian]
- Doekhie, K. D., Buljac-Samardzic, M., Strating, M. M., & Paauwe, J. (2020). Elderly patients' decision-making embedded in the social context: a mixed-method analysis of subjective norms and social support. *BioMed Central*, 20, 1-15. <https://doi.org/10.1186/s12877-020-1458-7>
- Donalds, C., & Osei -Bryson, K. M. (2020). Cybersecurity compliance behavior: Exploring the influences of individual decision style and other antecedents. *International Journal of Information Management*, 51, 102056. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2019.102056>
- Dong, G., Zhang, Y., Xu, J., Lin, X., & Du, X. (2015). How the risky features of previous selection affect subsequent decision-making: evidence from behavioral and fMRI measures. *Frontiers in neuroscience*, 9, 364. <https://doi.org/10.3389/fnins.2015.0036>
- Dostanić, J., Suvajdžić, K., & Krpović-Bojanić, Ž. (2021). Decision-making styles, career decision self-efficacy, and career adaptability among high school students. *The Career development quarterly*, 69(1), 63-77. <https://doi.org/10.1002/cdq.12249>
- Hall, T. W., & Edwards, K. J. (1996). The initial development and factor analysis of the Spiritual Assessment Inventory. *Journal of psychology and theology*, 24(3), 233-246 . <https://doi.org/10.1177/009164719602400305>
- Hall, T. W., & Edwards, K. J. (2002). The Spiritual Assessment Inventory: A theistic model and measure for assessing spiritual development. *Journal for the scientific study of religion*, 41(2), 341-357. <https://doi.org/10.1111/1468-5906.00121>
- Henseler, J., Ringle, C. M., & Sinkovics, R. R. (2009). The use of partial least squares path modeling in international marketing. In Rudolf R. [http://dx.doi.org/10.1108/S1474-7979\(2009\)0000020014](http://dx.doi.org/10.1108/S1474-7979(2009)0000020014)
- Farokhnezhad Afshar, P., Foroughan, M., Vedadhir, A., & Ghazi Tabatabaie, M. (2017). Psychometric properties of the Persian version of Social Adaptation Self-evaluation Scale in community-dwelling older adults. *Clinical interventions in aging*, 579-584. <https://dx.doi.org/10.2147/CIA.S129407>

- Gaafar, M. E. S., Abd El Salam, R. M., & El Kholy, S. E. H. (2018). Relationship between Decision Making Styles and Life Regrets among Community Dwelling Older Adults. *Alexandria Scientific Nursing Journal*, 20(1), 1-12. <https://org.doi.10.2147/CIA.S129407>
- Geisler, M., & Allwood, C. M. (2018). Relating decision-making styles to social orientation and time approach. *Journal of Behavioral Decision Making*, 31(3), 415-429. <https://doi.org/10.1002/bdm.2066>
- Jassi, A., Lenhard, F., Krebs, G., Gumpert, M., Jolstedt, M., Andrén, P., & Mataix-Cols, D. (2020). The work and social adjustment scale, youth and parent versions: psychometric evaluation of a brief measure of functional impairment in young people. *Child Psychiatry & Human Development*, 51, 453-460. <https://doi.org/10.1007/s10578-020-00956-z>
- Homan, H.A. (2012). Structural equation modeling using Lisrel software. Tehran: Organization for Studying and Compiling Humanities Books of Universities (Samt).
- Karataş, S., Crocetti, E., Schwartz, S. J., & Rubini, M. (2021). Psychological and social adjustment in refugee adolescents: The role of parents' and adolescents' friendships. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 2021(176), 123-139. <https://doi.org/10.1002/cad.20395>
- Li, S., & Zizzi, S. (2019). A case study of international students' social adjustment, friendship development, and physical activity. *Journal of International Students*, 8(1), 389-408. <https://doi.org/10.32674/jis.v8i1.171>
- Lima, S., Teixeira, L., Esteves, R. (2020). Spirituality and quality of life in older adults: a path analysis model. *BMC Geriatr*, 20, 259 (2020). <https://doi.org/10.1186/s12877-020-01646-0>
- Jimenez Maldonado, A. J. (2011). Developing decision rules for the rainfall index insurance program: An application to Pennsylvania producers.
- Löckenhoff, C. E. (2018). Aging and decision-making: A conceptual framework for future research-a mini-review. *Gerontology*, 64(2), 140-148. <https://doi.org/10.1159/000485247>
- Loureiro, A. C. T., de Rezende Coelho, M. C., Coutinho, F. B., Borges, L. H., & Lucchetti, G. (2018). The influence of spirituality and religiousness on suicide risk and mental health of patients undergoing hemodialysis. *Comprehensive psychiatry*, 80, 39-45. <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2017.08.004>
- Magno, F., Cassia, F., & Ringle, C. M. (2024). A brief review of partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) use in quality management studies. *The TQM Journal*, 36(5), 1242-1251. <https://doi.org/10.1108/TQM-06-2022-0197>
- Maishat, M. (2016). Psychometric characteristics of Hall and Edwards spirituality test and its relationship with spiritual intelligence in adults. Master's thesis, Central Tehran Islamic Azad University. [Persian]
- Malekzadeh, A. (2024). The relationship between social comparisons and suicidal thoughts in the elderly: the mediating role of decision-making styles. *Psychology of Aging*, 9(4), 325-341. <https://doi.org/10.22126/jap.2024.9502.1725> [Persian]
- Matveeva, A. I., Sarapultseva, A. V., & Nazarov, A. D. (2019, May). Analysis of spiritual socialization and personal adaptation in the period of digitalization of the economy. In *1st International Scientific Conference "Modern Management Trends and the Digital Economy: from Regional Development to Global Economic Growth"*, 462-466. Atlantis Press. <https://doi.org/10.2991/mtde.19.2019.92>
- Melzer, D., McWilliams, B., Brayne, C., Johnson, T., & Bond, J. (2019). Profile of disability in elderly people: Estimates from a longitudinal population study. *British Medical Journal*, 318(7191), 1108-1111. <https://doi.org/10.1136/bmj.318.7191.1108>
- Mikaili, N., Qolizad, M., & Ghaseminejad, M. (2015). The relationship between individual differences in decision-making

- styles and social adjustment of students. *Personality and Individual Differences*, 4(8), 125-138. SID. <https://sid.ir/paper/249704/fa> [Persian]
- Momeni, Kh., Amani, R., Janjani, P., Majzoobi, M. R., & Hadian Hamedani, K. (2021). The Relationship between attachment styles with positive and negative affect in the elderly: The Mediating role of reminiscence styles. *Aging Psychology*, 7(4), 407-422. <http://doi:10.22126/jap.2022.7492.1606> [Persian]
- Momeni, K., Amani, R., Janjani, P., Majzoobi, M. R., Forstmeier, S., & Nosrati, P. (2022). Attachment styles and happiness in the elderly: The Mediating role of reminiscence styles. *BMC Geriatrics*, 22, Article 349. <https://doi.org/10.1186/s12877-022-03053-z>
- Navarrete García, G., Neely Prado, A., & Huepe Artigas, D. (2023). Social Adaptation in Context: The Differential Role of Religiosity and Self-Esteem in Vulnerable vs. Non-vulnerable Populations-A Registered Report Study. <http://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.519623>
- Phipps, K. A. (2012). Spirituality and strategic leadership: The influence of spiritual beliefs on strategic decision making. *Journal of business ethics*, 106(2), 177-189. <https://doi.org/10.1007/s10551-011-0988-5>
- Pittig, A., Alpers, G. W., Niles, A. N., & Craske, M. G. (2015). Avoidant decision-making in social anxiety disorder: A laboratory task linked to in vivo anxiety and treatment outcome. *Behaviour Research and Therapy*, 73, 96-103. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2015.08.003>
- Puchalski, C. M., Vitillo, R., Hull, S. K., & Reller, N. (2014). Improving the spiritual dimension of whole person care: reaching national and international consensus. *Journal of palliative medicine*, 17(6), 642-656. <https://doi.org/10.1089/jpm.2014.942>
- Rego, F., Gonçalves, F., Moutinho, S., Castro, L., & Nunes, R. (2020). The influence of spirituality on decision-making in palliative care outpatients: a cross-sectional study. *BMC palliative care*, 19, 1-14. <https://doi.org/10.1186/s12904-020-0525-3>
- Rosenberg, C. (2011). *Cognitive characteristics affecting rational decision-making style* (Master's thesis).
- Sauter, V. L. (1999). Intuitive decision-making. *Communications of the ACM*, 42(6), 109-115. <https://doi.org/10.1145/303849.303869>
- Saad G, Sejean R, Greengross G, Cherkas L. (2020). Are identical twins more similar in their decision-making styles than their fraternal counterparts? *Journal of Business Research*; 120, 638-643. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.03.049>
- Salguero, J. M., Fernández Berrocal, P., Ruiz-Aranda, D., Castillo, R., & Palomera, R. (2021). Emotional intelligence and psychological and social adjustment in adolescence: The role of emotional perception. *Repositorio Académico*, In Press.
- Samson, A., & Zerter, B. (2003). The experience of spirituality in the psychosocial adaptation of cancer survivors. *Journal of Pastoral Care & Counseling*, 57(3), 329-343. <https://doi.org/10.1177/154230500305700308>
- Schoemaker, A. F. (2010). The relationship between decision-making style and negative affect in college students (Doctoral dissertation, Drexel University).
- Scott, S. G., & Bruce, R. A. (1995). Decision-making style: The development and assessment of a new measure. *Educational and psychological measurement*, 55(5), 818-831. <https://doi.org/10.1177/0013164495055005017>
- Schwartz, D., & Proctor, L. J. (2000). Community violence exposure and children's social adjustment in the school peer group: the mediating roles of emotion

- regulation and social cognition. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 68(4), 670. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.68.4.670>
- Upadhyay D. (2021). Consideration of future consequences and decision-making patterns as determinants of conflict management styles. *Indian Institute of Management Bangalore Management Review*; 33(1): 5-14. <https://doi.org/10.1016/j.iimb.2021.03.006>
- Yang, C. C., & Lee, Y. (2020). Interactants and activities on Facebook, Instagram, and Twitter: Associations between social media use and social adjustment to college. *Applied Developmental Science*, 24(1), 62-78. <https://doi.org/10.1080/10888691.2018.1440233>
- Yazdekhasti A., Erfan N., Nazari N., (2015). Investigating the Relationship between Spiritual Intelligence and Social Adaptation among Girl High School Students in Shahreza City. *Journal of Social Sciences and Humanities Research* 01, 21-25. University of Kashan . <https://doi.org/10.24200/jsshr.vol3iss01pp21-25>